

AZ ÁTALAKULÓ GAZDASÁG ÖSSZETEVŐI
DIGITALIZÁCIÓ – VERSENY - OKTATÁS

ACTA PERIODICA

**EDUTUS
EGYETEM**

XVI. KÖTET

Edutus Egyetem
Tatabánya, Stúdium tér 1.

Főszerkesztő:
Némethné Dr. Gál Andrea

Felelős szerkesztő:
Forrai Márta

Szerkesztette:
Vigh László PhD

MINDEN JOG FENNTARTVA

A mű egészének, vagy bármely részének másolása, sokszorosítása,
valamint információszolgáltató rendszerben történő tárolása
és továbbítása csak a kiadó engedélyével megengedett

Lektorált

ACTA PERIODICA 16. KÖTET
EDUTUS EGYETEM KIADÁSA

www.edutus.hu

ISSN 2063-501X

2019. február

TARTALOMJEGYZÉK

A HAZAI FELSŐOKTATÁSI RENDSZER FŐBB JELLEMZŐI DR. DUGA ZSÓFIA	4
AZ SSC SZÉKTOR AKTUÁLIS TRENDJEI DR. JUHÁSZ KRISZTINA PhD	24
A SZÁLLÁSHÉLY-STRUKTÚRA JELLEMZŐI HAZÁNK NEMZETKÖZI JELENTŐSÉGŰ FÜRDŐVÁROSAIBAN DR. KÖBLI ÁDÁM	40
GLOBALIS TRENDÉK, MINT VEVŐÉRTÉKEK MAGYAR FOGYASZTÓI MEGÍTÉLÉSE MIKLÓS ILONA	53
A KKV SZÉKTOR VERSENYKÉPESSÉGÉNEK AKTUÁLIS KÉRDÉSEI NÉMETHNÉ DR. GÁL ANDREA	71
MOTIVIERUNGSMÖGLICHKEITEN IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT DR. PERES ANNA	84
LÉPÉSEK AZ ÉLVEZETESEBB, DIGITÁLISABB OKTATÁS IRÁNYÁBA DR. SÁRKÁNY PÉTER	90
A TÉRSZERKEZET, A GAZDASÁGI STRUKTÚRA ÉS A TURIZMUS ÖSSZEFÜGGÉSEI A VELENCEI-TÓNÁL DR. WIRTH GÁBOR	105

LÉPÉSEK AZ ÉLVEZETESEBB, DIGITÁLISABB OKTATÁS IRÁNYÁBA

MOVING TOWARD MORE EXCITING AND DIGITAL EDUCATION

DR. SÁRKÁNY PÉTER, főiskolai tanár
Edutus Egyetem

Absztrakt

Az oktatásnál folyamatos feladat annak megújítása, az új körülményekhez történő változtatása, a kihívásokra adott válaszok segítségével. A cikkben két tantárgynál történt oktatási módszerek változtatásainak tapasztalatairól olvashatunk: részben a Közgazdaságtan elmélettörténeténél az élvezetesebb oktatás felé történt lépésekről, részben a Közgazdaságtan II. Makroökonómia tantárgynál a digitális eszközök alkalmazásáról.

Abstract

One of the responsibilities of education is perpetual self-reinvention, adjusting to new environments by way of innovatively responding to challenges. The publication outlines the outcomes of transforming the educational methods for two courses: on the one hand, navigating towards more exciting teaching methods in History of economic theory, and on the other hand the application of digital tools in Economics II, Macroeconomics course.

X X X

Minden tanárnál természetes és állandó törekvés, hogy próbálja tökéletesebbé tenni a tanítást annak érdekében, hogy a hallgatók számára minél érdekesebbé és érthetőbbé tegye a tananyagot, és abból minél sikeresebben tegyenek vizsgát. Ennek talán legfontosabb útja a tananyag folyamatos korszerűsítése, megújítása, illetve a modern oktatástechnikai eszközök kipróbálása, alkalmazása.

A cikkben⁶ szeretném bemutatni két fontos, de nem könnyű tantárgy (a Közgazdaságtan elmélettörténete, illetve a Közgazdaságtan II. Makroökonómia) esetében szerzett tapasztalataimat.⁷

⁶ A cikk az Edutus Egyetem Tudomány Ünnepe (2018. november 15.-én) elhangzott előadása alapján készült.

⁷ A téma jellegéből következik a cikk személyes hangvételű megfogalmazása.

Közgazdaságtan elmélettörténete élvezhetőbben

A Közgazdaságtan elmélettörténete szabadon választható tárgy, amelyre a hallgatók viszonylag kis létszámban jelentkeznek, félve egyrészt a tananyag „száraz” voltától, és ebből következően másrészt a nehezebb teljesítésétől.

Valljuk be őszintén a neoklasszikus közgazdaságtan, vagy az intézményi közgazdaságtan, netán az ún. osztrák iskola tanainak, illetve John Maynard Keynes, vagy nagy „ellenfele” Milton Friedman, esetleg a legismertebb magyar közgazdász Kornai János gondolatainak, megállapításainak, munkásságának megismerése, és azok visszaadása nem egyszerű feladat. Annak ellenére sem, hogy az elmélettörténeti alapok, valamint a mai modern alternatív irányzatok ismerete nagyon fontos lehet egy közgazdász számára, hogy még jobban megértse a gazdasági folyamatokról való gondolkodást.

A tantárgy tanítása kezdetén azzal próbáltam érdekesebbé és szívesebbé tenni az órákat, hogy **a hallgatóknak egy-egy irányzatot, vagy egy-egy jelentős közgazdászt kellett 15 percben egy prezentáció keretében bemutatni.** Később azzal kívántam a prezentálók iránti nagyobb figyelmet a hallgatóknál kialakítani, hogy nekik különböző szempontok szerint kellett mind a ppt-t, mind annak bemutatását pontozni, amelynek eredménye beszámított a vizsga eredményébe. Ilyen szempont volt a prezentáció (1) felépítése és logikája, (2) tartalma és mondanivalója, az előadás (3) módja és érthetősége, (4) megvalósítása és megjelenése.

Amikor úgy gondoltam fennállhat annak a veszélye, hogy – lassan kifogyva az elméleti iskolákból, és jelentős közgazdászokból – korábbi ppt-eket, előadásokat fognak kis átdolgozás után „újrahasznosítani”, áttértem arra, hogy érdekes, a közgazdaságtan határterületeire, avagy új irányzataira, esetleg a hagyományostól eltérő megközelítésekre jellemző **szakirodalmak, szakkönyvek lényegét**, fontosabb megállapításait **kellett a hallgatóknak ismertetniük** egy prezentációban. Ami után közösen beszélgettünk a könyvről, annak mondanivalójáról.

Ízelítőül néhány szerző és könyvcím (a szerzők abc-rendjében):

- Harford, Tim: Az oknyomozó közgazdász. Hogyan virágoztathatjuk fel vagy tehetjük tönkre egy ország gazdaságát? (HVG Könyvek kiadó; 2014. 320 old.)
- Hámosi Balázs: Érzelemgazdaságtan. A közgazdasági elemzés kiterjesztése (Kossuth Kiadó; Bp.; 2003. 224 old.)
- Korten, David C.: Gyilkos vagy humánus gazdaság? (Kairosz Kiadó; 2009. 208 old.)
- Latouche, Serge: A nemnövekedés diszkrét bája (Savaria University Press; 2011. 138 old.)
- Layard, Richard: Boldogság – Fejezetek egy új tudományból (Lexecon Kiadó; 2007. 295 old.)

- Levitt, S. D. – Dubner, S. J.: Lökonómia. Egy kóbor közgazdász a dolgok mögé néz (Európa Könyvkiadó; Bp.; 2007. 416 old.)
- Martin, Paul: Szex, drogok és csokoládé. Az élvezetek tudománya (HVG Kiadó; 2010. 352 old.)
- Mérő László: Az élő pénz (Tericum Kiadó; 2004. 414 old.)
- Murphy, Kevin M.: Hódító közgazdaságtan (Alinea Kiadó; 2009. 236 old.)
- Schwartz, Barry: A választás paradoxona. Miért a kevesebb a több? (Lexecon Kiadó; 2006. 284 old.)

Következő lépésként azt kértem a hallgatóktól, hogy a kiválasztott könyveknek ne a tartalmát, lényegét írják meg, hanem **készítsenek egy házi dolgozatot, amelyben a könyv olvasása közben felmerülő gondolataikat fogalmazzák meg**, vagyis írják le a saját véleményüket az adott szakirodalommal kapcsolatban:

- melyek voltak azok a megállapítások, amelyekkel egyetértettek,
- és/vagy amelyekben éppen kételkedtek,
- és melyek voltak mindennek az okai, valamint
- milyen részek voltak, amelyek továbbgondolásra készítették őket.

Nagyon érdekes és izgalmas házi dolgozatok születtek. Komolyan vették a feladatot a hallgatók, és őszintén írták le véleményüket, sok esetben személyes élményeiket is belefűzve.

Valójában a szakirodalmak egyéni feldolgozásával két célt szerettem volna megvalósítani. Részben, hogy szélesedjen a közgazdasági látókörük a hallgatóknak, azaz ismerjenek meg olyan szakkönyveket, szerzőket (is), amelyekkel az oktatás során nem, vagy alig találkoznak. Részben pedig azt akartam, hogy egyáltalán olvassanak a hallgatók szakirodalmat (és nem csak a szorosan vett tananyagot). És volt egy titkos gondolatom is, hátha kedvet kapnak a szakirodalmakban való mélyebb elmerülésre.

Az eddig ismertetett megoldásoknál a hallgatói ösztönzés jobb megvalósítása érdekében a házi dolgozatok, illetve korábban a prezentációk a vizsgaeredménybe 40-50 %-os mértékben beszámításra kerültek.

A legutóbbi félév kezdetére javítottam, átalakítottam és kibővítettem az oktatásban használt törzsanyagot, megújítva a ppt-eket is. Úgy gondoltam, megpróbálok még egy lépcsővel továbblépni, és a félévet két részre osztottam. Az első felében a szorosan vett tananyagból tartottam előadásokat, míg a második részben **bevezettem** az általam úgy nevezett

„Tematikus órákat”. Ennek lényege, hogy egy-egy alkalommal **egy-egy téma megbeszélésére kerül sor**, amelynél:

- a hallgatók előzetesen megkapják az adott hétre vonatkozó anyagot vagy annak elérhetőségét;
- a hallgatóknak erőteljesen ajánlott, hogy az interneten és a könyvtárakban hozzáolvashatnak a témához bármit, amit szeretnének;
- nagyon fontos, hogy a hallgatók előzetesen felkészüljenek az aktív órai részvételre, az adott téma melletti és elleni érvelésre, a megállapításokkal való egyetértésre és azok megkérdőjelezésére;
- a részvétel aktivitásának függvényében pontokat szerezhhetnek, megkönnyítve ezzel a vizsga sikeres teljesítésének esélyét.

Megpróbáltam a tematikus órák témáit úgy kiválasztani, hogy azok (1) a mai, aktuális közgazdasági témák legfontosabb kérdéseiről szóljanak, (2) illeszkedjenek valamilyen logikai láncolatba és (3) a hallgatóknak biztosan legyen valamilyen véleményük a témáról, azaz közel érezzék maguknak azt. És természetesen legálisan hozzáférhető „törzsanyagokkal” kívántam dolgozni.

Végül az alábbi témaköröket hirdettem meg:

2. ábra: Tematikus órák témái

Forrás: saját összeállítás

A „Magánvétkek és közjó” téma keretében a vitaindító tanulmány Mandeville: A méhek meséje⁸ című műve volt. Az „Alapjövedelem mindenkinek” valójában az ún. LÉT-pénz⁹ kérdéseit kívánta körbejárni. Amíg a „Méhek meséje” – többek között – azt a témát feszegeti, hogy egy virágzó társadalomnak szüksége van-e luxusigények kielégítésére, addig a LÉT-pénz a társadalom minden állampolgárának egy minimális ellátás biztosítását szeretné elérni. Szerették volna, ha ezzel a kezdeményezéssel az Európai Bizottság foglalkozott volna, azonban nem sikerült határidőre a szükséges szavazatokat összegyűjteni.

Viszont a téma nagyon sok vitát váltott ki – természetesen hazánkban is –, több kezdeményezést is kipróbáltak, számos cikk született a bevezetés mellett és ellen. A Feltétel Nélküli Alapjövedelem problémakörét a francia kezdeményezésű, és azóta egyre jelentősebbé váló, ún. Nemnövekedés mozgalom¹⁰ is felkarolta. Ezért a következő téma ezen irányzat kérdéseit, felvetéseit járta körül. A mindenkinek járó alapjövedelem kérdései természetesen veti fel a jövedelmi különbségek problémakörét. Egyértelműen adódik, hogy a témát a szakavatott, sokat idézett, hatalmas vitákat kiváltó francia közgazdász, Thomas Piketty (1971-) könyve¹¹ alapján jártuk körül, amelyben a szerző a vagyoni és jövedelmi egyenlőtlenségek 18. századtól napjainkig tartó alakulását, esetenként a közeljövőben várható módosulásait mutatta be számos ország (leginkább Európa és az USA) adatai alapján. Egyfelől a szerző könyvében szereplő táblázatok, adatok letölthetők az internetről, másfelől a könyv igencsak vaskos, ezért a hallgatóknak egy rövid összefoglalót¹² küldtem el a könyv fontosabb megállapításairól. Végül visszakanyarodtunk a kiindulási ponthoz, hiszen az utolsó téma a boldogság közgazdaságtana volt. A már középkortól eredeztethető közgazdasági irányzat számos kérdéséről nagyon jó összefoglalót jelentő értekezés¹³ kb. 20 oldalas részét használtuk fel a vita során.

Láthatjuk, hogy a hallgatóknak összesen kb. 100 oldalt kötelező volt elolvasniuk több témában, különböző irányzatoktól, aktuális témákban. A vitákra én is felkészültem egyrészt

⁸ Bernard Mandeville, vagy Bernard de Mandeville (1670-1733) németalföldi-angol filozófus, közgazdász, orvos és satíráíró. Legismertebb műve: A méhek meséje (2004).

⁹ Lásd: A LÉT. Ajánlat a magyar társadalomnak (2014).

¹⁰ Lásd: Vincent Liegey, Stéphane Madelaine, Christophe Ondet és Anne-Isabelle Veillot: Jólét gazdasági növekedés nélkül. (2013).

¹¹ Thomas Piketty: A tőke a 21. században (2015).

¹² Az összefoglaló Haris Tamás (2016), az Edutus Főiskola Gazdálkodási és menedzsment alapszakon végzett hallgatója szakdolgozatának kb. 20 oldalát tartalmazta, amelynek oktatásban való használatához a Szerző hozzájárulását adta. (A szakdolgozat belső konzulense én voltam.)

¹³ Lásd: Takács Dávid (2009).

kérdéslistával, másrészt statisztikai adatokkal, érdekességekkel. Így izgalmas beszélgetések voltak a felvetett témákban, ahol a hallgatók saját véleményeinek ütköztetésére is sor került.

Makroökonómia digitálisabban

Van egy jelenség, vagy inkább kihívás: az internet és az okos eszközök szélsőbességu terjedése. Azaz a „21. század oktatásában az információé a főszerep. A mai digitalizált világban az internet segítségével diákjaink bárhol, bármikor és bármilyen módon információhoz jutnak, így a tanár már nem a legfőbb információforrás a számukra. Az oktatásban a hangsúlyt tehát az információk kezelésének kompetenciáira kell helyezni.”¹⁴

Van egy szándék, vagy inkább stratégia: 2016-ban a kormány döntött a köznevelési, a szakképzési, a felsőoktatási és a felnőttképzési rendszer digitális átalakításáról és Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájáról, illetve annak végrehajtásáról.¹⁵

Vannak konkrét, alkalmazott megoldások: webinárium és videófelvételek elérhetősége. Egyrészt az Edutus Egyetem (korábban: Edutus Főiskola) már hosszabb ideje lehetővé teszi elsősorban a levelező képzésen részt vevő hallgatók számára, hogy a tanórákat bárhol, bárhol nyomon követhessék, illetve az ezekről készített videofelvételeket bármikor megnézhessek. Másrészt néhány évvel korábban egy pályázat keretében több tantárgyról készültek „laboratóriumi körülmények” között 15 darab, egyenként negyedórás videó anyagok, amelyek egy-egy téma legfontosabb megállapításait, összefüggéseit tartalmazták, és amelyeket a hallgatók szintén bármikor megnézhetnek.

Így adott volt a lehetőség a továbblépésre: a **tükrözött (fordított) osztályterem és a tudásfelmérő programok** irányába. Ezek oktatásban való bevezetésére¹⁶ 2018 elején került sor.

„A tükrözött osztályterem modell (angolul flipped classroom, magyarul “fordított osztályterem” néven is ismert) a hagyományos oktatás egyfajta megfordítása. Olyan tanulásszervezési megoldás, ahol a hallgatók otthon tekinthetik meg az oktató által előre elkészített, ráhangoló előadást és egyénileg tanulmányozzák a tananyaghoz kapcsolódó ajánlott segédanyagokat, online forrásokat.”¹⁷

¹⁴ Horváth Ildikó (2017): 6. oldal.

¹⁵ Lásd: Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016).

¹⁶ Szeretném megköszönni Barócsi Zoltán kollégám hathatós és áldozatos tevékenységet a módszerek alkalmazása tekintetében.

¹⁷ Tempus Közalapítvány honlapja.

A tükrözött osztályteremnek jelentős külföldi és hazai szakirodalma van. A témáról nagyon átfogó elméleti háttérrel és gyakorlati tapasztalatot bemutató tanulmány készült 2017-ben.¹⁸

1. táblázat: A tükrözött osztályterem előnyei és hátrányai

Előnyök	Hátrányok
Tanulói kompetenciák fejlődése: kritikus gondolkodás, szakmai ismereteknél valós problémamegoldás képessége, kommunikációs és együttműködési készség, konfliktuskezelés, kreativitás, nyitottság, innovativitás. Tanulói motivációt támogató tényezők: énhatékonyság érzés, bevonódás és részvétel, kooperáció és kapcsolódás tanárhoz, diáktársakhoz, tanár támogatás elérhetősége, előzetes készülés és megbeszélés nyomán kompetencia- és kontroll-érzet. Tanulók egyéni sajátosságok figyelembe vétele: tanulási nehézségek (rugalmas, interaktív megoldásokkal), egyéni tanulási és kognitív stílust támogató változatos megoldási lehetőségek. Tanulás eredményessége: növekvő részvétel, aktivitás, elégedettség, eredmények javulása, lemorzsolódás csökkenése. A diákok 70-81 %-a kedvező attitűdöt mutat.	Feltételek a tanuló oldaláról: önirányította tanulás készsége szükséges (felelős a haladásért), otthoni felkészülés unalmas, megterhelő a megkívánt munka, idői kötöttség stresszelő, tanár elérése, támogatása késleltetett, nem minden tanulói típusnak megfelelő. Feltételek a tanári oldalról: jelentős idői és erőfeszítés megterhelés; a tanulói frusztráció csökkentéséhez világos követelmény-megfogalmazás szükséges. Szervezeti vonatkozások: magas költségek, változással szembeni ellenállás. A diákok harmada negatív attitűdöt mutat.

Forrás: Sass Judit: A tükrözött osztályterem, mint a tanulási motiváció egyik lehetséges forrása a felsőoktatásban. 94. old. (In: Bodnár É. és munkatársai, 2017) alapján saját szerkesztés

A módszer – látható az összefoglaló táblázatból – számos pozitívummal és persze számos feltétel megteremtésének szükségességével jár. Utóbbiak szempontjából fontosnak tartottam, hogy a hallgatók számára már a félév elején:

- a Neptun rendszerben elérhető volt: az oktatási hetekre lebontott részletes tematika, az előadások prezentációi, az elméleti anyagrészt magában foglaló oktatási segédanyag, ezek mellett a példatár és mintadolgozatok,
- a Coospace rendszerben megtekinthető volt: 15 előadás negyedórás lényegi összefoglaló videója, és a korábban felvett teljes előadások videó anyagai.

¹⁸ Lásd: Bodnár É. és munkatársai (2017).

A módszer alkalmazásával több cél megvalósítását szerettem volna elérni:

- fokozódjon a hallgatók óralátogatása és órai aktivitása;
- az órákon több idő maradjon az egyes témák adatokkal, grafikonokkal való alátámasztására (azaz legyen látható az elmélet gyakorlati alátámasztása és alkalmazása), így a hallgatók gyakorlatiasabb tudáshoz jussanak;
- kapjanak a hallgatók több és célzott segítséget a tananyag megértéshez;
- egyben a szerezhető pontok által legfőképpen javuljon a hallgatók eredményessége a vizsgán.

Ez utóbbi érdekében, vagyis amiatt, hogy a tükrözött osztályterem módszerének előnyeit jobban kihasználhassuk, szükség volt egy tudásfelmérő szoftver alkalmazására is. A tanarblog.hu és más internetes források, szake cikkek tanulmányozása¹⁹ alapján úgy éreztem jó megoldás lesz a Socrative program használata.²⁰ Ez egy olyan program, amelynél többféle kérdéstípus (egyszeres- és többszörös választás, igaz-hamis, rövid szöveges válasz) is használható. Emellett automatikusan értékeli a válaszokat, amelyekről többféle visszajelzés kérhető. Könnyen kezelhető, felhasználóbarát, a kérdések és válaszok exportjára és importjára is lehetőséget kínál. Ugyanakkor elérhető böngészőből, nem kell hozzá applikáció.

Az intézmény oldaláról valójában csak egy feltétel teljesítése szükséges: internet kapcsolat megléte. (Ez rendben működött a tanórákon. Egyébként ma már a legtöbb hallgatónak van saját internet hozzáférése. Ám ha mindezek mégsem működnének, vagy lemerülnének az okos eszközök, avagy nem is rendelkezne ilyennel a hallgató, akkor is van megoldás: a kérdések kivetítése, és néhány tesztlap előzetes kinyomtatása.)

Igyekeztem úgy kialakítani a Socrative tudásfelmérő program használatát, hogy:

- egyrészt mind az előadásokon, mind a szemináriumokon mindig alkalmazzuk;
- másrészt mind előzetes otthoni felkészülés alapján (megértés), mind az órai munka alapján (elsajátítás) használjuk;
- harmadrészt mind elméleti, mind számítási feladatoknál lehetőség legyen az alkalmazásra; és
- negyedrészt különböző kérdés-válasz típust használjunk.

Mindezek érdekében az előadások elején az aktuális téma videó és ppt anyagából néhány (jórészt teszt) kérdést kaptak a hallgatók, illetve a szemináriumok végén a közösen

¹⁹ Lásd például: tanarblog.hu internetes oldalt, vagy Havassy András (2016) tapasztalatait bemutató cikket.

²⁰ Korábban – kísérleti jelleggel is – kipróbáltam a Kahoot! programot. A programról egyébként jó és részletes összefoglaló olvasható Bánné Mészáros Anikó (2017) cikkében.

megoldott típuspéldák után hasonló feladatoknál néhány eredményt (konkrét számokat) kellett elküldeniük a tudásfelmérő programon keresztül.²¹

Mivel a hallgatók helyes válaszok esetén pontot szerezhettek – amely a vizsgaeredményük része volt – így tőlük Neptun kódot kértünk azonosítás céljából, és az egyedi eredményeket a kitöltés után közösen megtekintettük, majd az excel kimutatás készítő, beépített programja segítségével egy Google.docs táblázatban elérhetővé tettem. Sajnos, az európai általános adatvédelmi rendelet (közismert nevén: GDPR)²² hatályba lépése következtében a leírt megoldásra ma már nincs lehetőség, így nagyon megnehezült az elért pontok hallgatók számára történő láthatósága, amelyre a Neptun rendszer sem kínált megfelelő segítséget. (Talán a pontok nyilvántartása és megtekinthetősége jelenleg a legsúlyosabb probléma számomra a Socrative rendszer alkalmazásánál.)

Hallgatói vélemények

Természetesen az élvezetesebb, illetve a digitálisabb oktatás irányába tett lépések szempontjából a legfontosabb visszajelzést a hallgatói vélemények jelentik.

Amikor a Közgazdaságtan elmélettörténete tantárgynál a **tematikus órákat** kipróbáltam, csak kevés hallgató vette fel a tárgyat és mindössze hárman vették a fáradságot arra, hogy kérésemre röviden írják le a tapasztalataikat. Így a véleményeket kellő óvatossággal kell kezelni. Az alábbiakat írták:

- „A tematikus órák érdekesek, változatosak voltak. Tetszett, hogy elmondhattam a véleményemet.”
- „A tematikus órákkal jó lehetőségeket nyílt a tárgy teljesítéséhez. Jól informál mindenről, időben küldi az anyagot.”
- „A tematikus órák bevezetése nagyon jó ötlet volt, nagyban hozzájárult a szélesebb rálátásra bizonyos dolgokra és segítette az önálló gondolkodást és véleményalkotást.”

A pozitív vélemények arra ösztönöznek, hogy folytassam a tematikus órákat. A továbblépés az lesz, hogy a fenti témák mindegyikéről 1-2 oldalas előzetes egyéni értékelést kérek a személyes vitákon való részvétel mellett.

Nézzük a Közgazdaságtan II. Makroökonómia tantárggyal kapcsolatos hallgatói véleményeket!

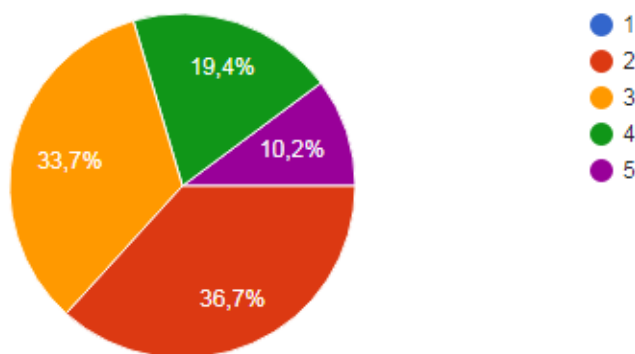
²¹ Azt, hogy a hallgatók a példát valóban megoldották, és nem a szomszédjuk eredményét küldték el saját munka nélkül, igyekeztünk ellenőrizni.

²² Lásd: Az EP és az EU rendelete (2016).

Az on-line kérdőívre a közel 150 hallgatóból 100 fő válaszolt minden képzési formáról és tagozatból.

Az első kérdés – gondolom meglepő módon – arra irányult, hogy mennyire érzik teljesíthetőnek a tantárgyat.

3. ábra: Milyen végső jegyre számít Makroökonómiából?

Forrás: saját kérdőív eredményei

Meglepő módon egyetlen válaszadó sem gondolta úgy, hogy elégtelennel zárna a tárgyat. Egyharmaduk elégségest, egyharmaduk középest remélt, és ugyancsak közel 30% bízott jó, vagy jeles érdemjegyben. Ez hármas átlagot jelent. (A tény ezt elég jól megközelítette, mert 2,57-es átlag lett, ami jobb, mint a korábbi félévek eredményei. Még azt a tény is igen pozitívnak, és a bevezetett új rendszer hozadékának kell tekintenünk, hogy az elmúlt évekhez képest lényegesen kevesebb volt azon hallgatók aránya, akik meg sem próbálkoztak vizsgával.)

Az ezt követő kérdések külön az előadásokkal, és külön a szemináriumokkal kapcsolatos gyakorlatra tértek ki.

Arra a kérdésre, mennyire volt ösztönző a videók otthoni, előzetes megnézésére az, hogy az előadások elején ezekből tesztet kellett kitölteni, a hallgatók többsége (94%-a) pozitív választ adott, a 60% a videók többségét, 34%-uk legalább néhányat megnézett, míg a hallgatók 6%-a alig, vagy egyáltalán nem nézett videókat.

A kérdőív kitért a „hogyan tovább”-ra is.

2. táblázat: Folytatná-e azt a gyakorlatot, hogy az előadások elején tesztet kelljen kitölteni?
(Több válasz is jelölhető volt!)

Válaszlehetőség	Válaszok száma
Igen, mert külön pontszerzésre van lehetőség, és ez segíti a tárgy sikeres teljesítését	68
Igen, mert motivál az otthoni készülésre	51
Igen, mert a videók előzetes megnézésével könnyebb volt az előadás megértése	37
Igen, mert korszerű oktatástechnikai megoldásnak tartom	33
Igen, mert gyors és azonnali az értékelés	28
Nem, mert valójában nem motivál az otthoni készülésre	3
Nem, mert tippeléssel is lehet pontot szerezni	2
Nem, mert sok időt vesz el az órából	1

Forrás: saját kérdőív eredményei

Látható, hogy a nagyon nagy többség a bevezetett gyakorlat folytatása mellett kardoskodott. Ehhez kapcsolódóan az is kiderült (a következő kérdésből), hogy a hallgatók 56%-a semmin sem változtatna a jövőben, míg a többiek az előadás végére hagynák a kérdések feltevését, és/vagy több kérdést, illetve több válaszlehetőséget adnának, és/vagy számítógépes terembe vinnék az órákat.

Kérdések voltak a számítási példákhoz kapcsolódó megoldásról is.

3. táblázat: Mennyire tartja jónak azt, hogy a szemináriumok végén az aznapi anyagból példát kellett megoldani, és az eredményét okos telefonon el kellett küldeni?
(Több válasz is jelölhető volt!)

Válaszlehetőség	Válaszok száma
Jó volt, mert külön pontszerzésre volt lehetőség, és ez segíti a tárgy sikeres teljesítését.	54
Így volt jó, ahogy volt.	53
Jó volt, mert ösztönzőleg hatott a tanulásomra, készülésemre.	38
Jobb lett volna, ha előtte még több példát megoldottunk volna.	17
Jobb lett volna, ha utána közösen megoldottuk volna a példát, hogy tanuljunk a hibákból.	17
Jobb lett volna mindig az óra elején megoldatni egy példát az előző szeminárium anyagából.	11
Semennyire.	6

Forrás: saját kérdőív eredményei

Nagyon pozitív, hogy a hallgatók 93%-a folytatná-e azt a gyakorlatot, hogy a szemináriumokon példát kelljen önállóan megoldani, és az eredményét a Socrative-on elküldeni.

Ezután az előző kérdésre adott válasz indoklását, valamint javaslatokat, egyéb véleményeket, ötleteket vártam a kérdőív kitöltőitől.

Megítélésem szerint a fordított osztályterem és a tudásfelmérő teszt alkalmazása – egy féléves tapasztalat – alapján számos előnnyel járt:

- a hallgatókat sikerült ráhangolni a tantárgyra és az egyes órákra;
- a videók, ppt-k, segédanyagok tanórákat megelőző használata az anyag könnyebb elsajátítását tette lehetővé;
- ösztönözte a hallgatókat rendszeres(ebb) készülésre;
- így a tanár oldaláról több idő jutott a magyarázatokra;
- és a végső következmény az eredményesebb vizsga lett;
- mindezek mellett a Socrative program használatával lehetőség kínálkozik a hallgatói jelenlét nyilvántartására is, ami újabb időmegtakarítást eredményez az órákon.

Úgy gondolom, az új megoldás a hallgatók számára semmilyen hátránnyal nem járt. A tanár részére természetesen többletfeladatokat jelentenek egyrészt a szükséges előkészületek (a tematika újragondolása, az órák felépítésének módosítása, a Socrative programba a feladatok, kérdések és válaszok feltöltése), másrészt a jelentkező adminisztratív többletterhek (pontok nyilvántartása, óralátogatások más módon való értékelése), és harmadrészt a hallgatók szerzett pontjainak közlése (a már említett GDPR bevezetése következtében).

A továbblépést három irányban – akár egyszerre, akár egymás után – képzelem el. Az egyik a tapasztalatok alapján a módosítások és javítások megtétele. A másik irány a típuspélda-videók készítése, amellyel még könnyebbé válna a feladatok megoldása és visszakerdezése. A harmadik irány az, hogy érdemes lehet ellépni a számítógépes dolgozatírás és –vizsgáztatás irányába, mely által újabb lépést is tehetnénk a környezetbarátabb oktatás felé.

A cím egy kis magyarázata

Tudom, hogy az „élvezetesebb és digitálisabb” szavak kicsit furcsán hangzanak. Miért nem „élvezetes és digitális” kifejezéseket használtam? Úgy gondolom, az előadáson elhangzottak és a cikkben leírtak csak lépéseket jelentenek egy fontos irányba, az oktatás korszerűsítése felé. Az oktatás sok szempontból történő megújítása, átalakítása megkerülhetetlen feladat.

Ma már nem az a kérdés, hogyan használjunk robotokat az oktatásban (mert erre bőven van tapasztalat), hanem az az igazi kérdés, hogyan fogják tudni a ma gyerekei felvenni a versenyt a robotokkal. Miben és hogyan kell többet tudniuk majd, mint a robotoknak? Erre kell választ adnia az oktatásnak. És ehhez jelenthetnek segítséget a leírt tapasztalatok is.

HIVATKOZOTT SZAKIRODALMAK:

Bánné Mészáros Anikó (2017): Bevezetés a Kahoot! oldal használatába - lépésről-lépésre (Református Pedagógia Intézet, Tanulmány, 41 oldal)

http://rpi.reformatus.hu/sites/default/files/hir_kepek/On-line%20feladatk%C3%A9sz%C3%ADt%C5%91%20Kahoot%20oldal%20haszn%C3%A1lata_20171005_BMA_0.pdf Letöltve: 2019-01-20

Bodnár É. – Csillik O. – Daruka M. – Sass J. (2017): Varázsszer-e a tükrözött osztályterem? (Budapesti Corvinus Egyetem, Bp., 2017. 113 oldal)

<http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3068/1/TukrozottOsztalyterem2017.pdf> Letöltve: 2018-01-10

Az EP és az EU rendelete (2016): Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 Rendelete – a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet, április 27.)

<https://www.gdpr.info.hu/gdpr-rendelet-szovege> Letöltve: 2019-01-21

Haris Tamás (2016): A Tőke a 21. században című könyv következtetéseinek felhasználása a visegrádi országok jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségeinek vizsgálata során. (Szakdolgozat, Edutus Főiskola, Bp., 60 oldal)

Havassy András (2016): Az okostelefon használatának néhány lehetősége és tapasztalata a gimnáziumi oktatásban (Új Pedagógiai Szemle, 66. évfolyam, 9-12. szám, 80-87. old.)

Horváth Ildikó (2017): A digitális oktatás legújabb eszközei és módszerei (HTE MEDIANET, LXXII. ÉVFOLYAM, 6-9. old.)

www.hte.hu/documents/3102649/4239802/HT_2017_1_2_Horvath.pdf Letöltve: 2018-11-01

Liegey, V. és szerzőtársai (2013): Jólét gazdasági növekedés nélkül a Nemnövekedés felé. Kiáltvány a Feltétel Nélküli Alapjuttatásért (FNA). (Eszmélet, 100. szám, tél, Melléklete.)

http://epa.oszk.hu/01700/01739/00085/pdf/EPA01739_eszmelet_2013_100_tel_mell.pdf Letöltve: 2015-01-20

LÉT független szakértő csoport (2014): A LÉT. Ajánlat a magyar társadalomnak.

(<http://let.azurewebsites.net/upload/tanulmany.pdf> Letöltve: 2014-02-10)

Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája (2016): Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája, Kormány előterjesztés anyaga

www.kormany.hu/download/0/cc/d0000/MDO.pdf Letöltve: 2017-01-19)

Mandeville, Bernard (2004): A méhek meséje (Helikon Kiadó, Bp., 270 oldal).

Piketty, Thomas (2015): A tőke a 21. században (Kossuth Kiadó, Bp., 704 oldal)

Takács Dávid (2009): A „boldogság közgazdaságtana” (Doktori értekezés, Győr, 2009, 96 oldal.

<http://rgdi.sze.hu/files/Ertekezesek,%20tezisek/Takacs%20David%20ertekezes.pdf> Letöltve: 2012-05-19)

Tempus Közalapítvány honlapja, <http://www.tka.hu/nemzetkozi/6586/tukrozott-osztalyterem> (Letöltve: 2018-02-08)

Tanarblog.hu